

Penningen van vilt

Voor een zachte hand van sturen

Dat het toepasselijk is dat Miek Vlamings haar atelier 'laboratorium van de verwondering' noemt, wordt meteen duidelijk als je er bent. Het ademt de sfeer van een werkruimte waar grondstoffen in en aan elkaar worden gebrouwen, gesmolten en geplakt op een wijze waar een leek geen weet, laat staan verstand van heeft. Je denkt dat het heel gewoon is dat Vlamings papier en vilt kan maken, maar oei, je doet het haar niet na, en

daar zit de clou: haar kunstwerken zijn doordrenkt van een persoonlijke professionaliteit.

Miek Vlamings voert haar kunstwerken uit in door haarzelf geproduceerd materiaal, bijvoorbeeld papierpulp met diverse toevoegingen, in zeer ruime zin. Daarbij werkt ze ook in diverse vilttechnieken, vaak zijn het mengvormen van beide materiaalsoorten. Zij maakt objecten die u en ik onmogelijk hadden kun-

LUCIE NIJLAND

*Miek Vlamings,
Mediation-penning,
2009*

nen bedenken en voor het vervilten verft ze alle wol zelf met plantaardige ingrediënten die later weer als grondstof terugkeren in haar papierontwerpen.

In het voorjaar van 2009 toog ik naar Breda en bezocht op uitnodiging van Vlamings haar atelier. Ik wist dat het haar eerste penningproject betrof. Ze vertelde dat de ontwerpen eigenlijk waren ontstaan door vooruit te lopen op een toekomstige penninguitreiking, bedoeld als een eervolle onderscheiding in het vakgebied 'mediation'. Voor de ideeontwikkeling was zij in 2008 benaderd door twee penningmakers, die vonden dat haar werkwijze zich bij uitstek leende voor de verlangde eigenschappen van wat een mediation-penning zou kunnen inhouden. Met hen had ze een brainstorm-sessie over wat in essentie de taak van een mediator is en wat zo iemand wil bereiken. Het omzetten van het thema naar een penning beschouwde ze direct als een enorme uitdaging. Mediation is een vak, waarbij de juiste houding tijdens precare bemiddelingszaken een rol speelt; dat moest in een penning te vatten zijn. Al snel ging ze aan de slag en wist ze de twee penningontwerpers binnen een paar maanden te overrom-

pelen met een inmiddels vormgegeven vrucht van haar gedachten. Dat was precies waarop zij hadden gehoopt. Immers, Miek had kennis van technieken die zijzelf niet beheersten. Bij hen was de achterliggende gedachte dat juist zij, met haar ervaring in een ander artistiek gebied, een penning zou kunnen ontwerpen van een soepeler materiaal dan metaal of terracotta, maar toch met een 'solid' uiterlijk. Met andere woorden: uit haar atelier kan een zachte penning komen die in de hand toch aanvoelt als een stevige massa. Ik vond het spannend uitgenodigd te zijn om het resultaat te bekijken.

Mediation

In de aanloop naar de mediation-penning moest Miek Vlamings zich vooraf verdiepen in de beroepsaspecten van mediation. Mediation is een recent verschijnsel in de advocatuur en veel advocatenpraktijken hebben tegenwoordig mediators in dienst. Die vervullen een prachttak: zonder vooringenomenheid of partijdigheid 'samen' met de strijdende partijen te komen tot een oplossing voor een conflict. Dit betekent wel dat vooraf de partijen bereid moeten zijn

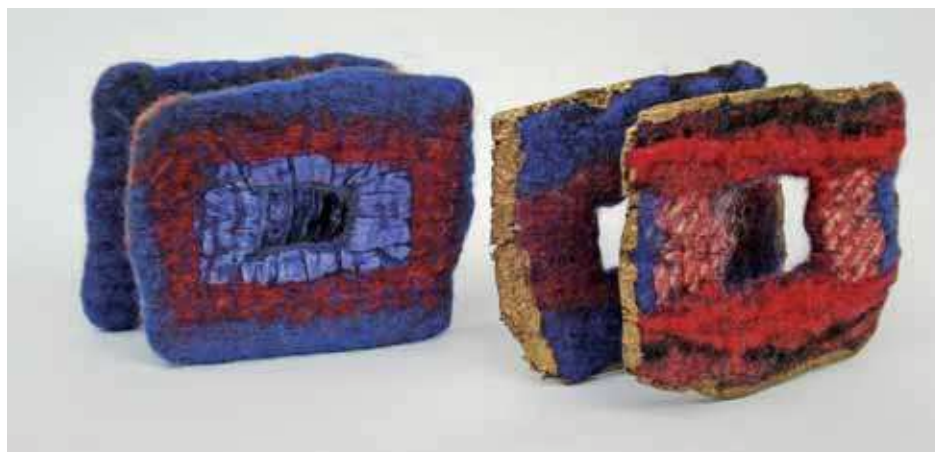
met elkaar tot overeenstemming te komen. Daarbij komen zij soms voor zeer moeilijke keuzen te staan, want - om alvast een opmerking van Vlamingen te gebruiken - gaat het niet linksom, dan moet het rechtsom. Elke partij zal moeten inleveren om samen een brug te slaan, anders lukt het niet.

Vlamingen heeft die gedachte gekozen als vertrekpunt bij het ontwerpen. Dat sluit goed aan bij de mediationpraktijk. Daar voert namelijk de cliënt zelf het

woord (impliciet betekent dit: neemt zijn eigen verdediging ter hand) en de mediator creëert voor de overbrugging tussen de partijen een zo gunstig mogelijke overlegsituatie. Bijzonder aan deze werkwijze is dat de mediator vooraf niet de stukken van de partijen inziet, maar blanco begint. De betrokkenen doen zelf de voorstellen voor de oplossing. Een bijkomende voorwaarde is dat de partijen bereid zijn het conflict in juridische zin los te laten.

Tweede proef

Tastbare erkenning

Mediation leidt dikwijls tot een bevredigend resultaat, wat door de mediators gezien wordt als een positieve kant aan hun beroep. Net als bij elke beroepsgroep, bestaan er professionele uitblinkers. Vanwege de behoefte uitmuntende mediators eens in het zonnetje te zetten, ontstond het idee voor het instellen van een bijzondere en 'aangenaam tastbare' onderscheiding, gemaakt door een kunstenaar. Op de vraag daarnaar heeft Vlamings onmiddellijk ingespeeld zonder een concreet perspectief op het verkrijgen van die opdracht. Aan de twee penningmakers waarmee ze vorig jaar brainstormde presenteerde ze reeds haar viltten ontwerpen voor de penning en nu is de lezer van *De Beeldenaar* aan de beurt.

Vlamings vertelde mij dat ze haar vertrekpunt op een visuele manier uitwerkte. Eerst ging ze aan de slag met stukken papier voor haar greep op de logische werking van haar plastische plan. Daarna deed ze dit nog eens dunnetjes over met lapjes dikke stof, want een van haar voorwaarden was dat de penning 'lenig' moest zijn: 'Het ene deel van de penning moet redelijk soepel door de geplande opening in het andere deel heen getrokken kunnen worden, zowel linksom als rechtsom, en ook alleen aan de eigen zijde. Die buigzaamheid symboliseert mediation.' Het eerste ontwerp

toont de opengelegde compositie in dun vilt ter verduidelijking van haar oorspronkelijke idee.

Volgens Vlamings moest de penning voldoende de mediation-inspanning verbeelden: met elkaar tot overeenstemming komen. De middenverbinding in de penning is de denkbeeldige overbrugging tussen de strijdende partijen. Vlamings: 'De penning moet het perspectief verbeelden van een naderende oplossing. Bij dat vooruitzicht vind ik ook een vrolijke uitstraling passen, vandaar dat de penningen in eerste instantie nogal kleurrijk zijn geworden.' Miek maakte een aantal proefjes van het meest geschikte model. Meteen waren dat oefeningen ter controle van haar idee over de buigbaarheid van een nogal dikke viltlaag en een test om te zien of die massa genoeg lekker in de hand zou liggen en plastisch goed zou overkomen. In het eerste ontwerp had Vlamings het idee te pakken in de potentiële vorm, maar het vervilte materiaal bleek nog te dun en daardoor slap. Latere proeven werden door een intensievere vervilting kleiner en steviger. En in de geest van wat ze wilde uitdrukken, werden de ontwerpen frivoler. Ze liet zich er helemaal in gaan. Toch waren die eerste penningontwerpen, hoewel een lust voor het oog, nog niet compact genoeg. De 'wilde haren' penning toont de aanzet voor de tekst aan beide zijden (in paars metallic

garen). De tekst moet apart opgeborduurd worden voor de gelegenheid.

Om te experimenteren met het effect van kleur, besloot Vlamingen zich te richten op het maken van twee nagenoeg gelijke exemplaren. Dat werden dikker-tjes: de ene met een blauwe, de andere met een rode kleurschakering. Tijdens het samenstellen werkte de kleur niet helemaal zoals verwacht en al gauw ontstond het gevoel dat blauw wel een portie rood kon gebruiken en dat de rode versie met wat minder blauw af kon. Daarmee kwam ze toevallig uit bij haar basisgedachte voor de penning: gaat het niet zus met rood-blauw, dan maar zo met blauw-rood. De penningen kregen elk een dominante kleur. Glanszijde en metallic (lurex) garens werden erin verwerkt. Bij nader inzien leken deze modellen toch veel op elkaar, wat leidde tot een lastige keuze. Op de rode penning bracht ze toen een goudkleurige soepele omranding aan. Hierdoor verdween het poezelige effect van de vilten rand en leek de rand van glazuur. Deze omranding gaf het ontwerp een andere

aanblik, maar te weinig vooruitgang om tevreden mee te zijn.

De compacte penningen voelden stuk voor stuk lekker aan. Maar ze verschaften wat minder ruimte voor tekst. Naast de twee kleurrijke voorbeelden die samen te zien zijn op de foto, ontstond een derde penning in een meer gedekte kleur. Net als de frivole penning met de wapperende haren is ook deze niet het prototype voor de mediationpenning geworden. De uiteindelijke keus viel op de penning met de rode en bruine kleuren en een plastisch goed uitgekende verschijningsvorm. Bovendien was die voldoende plat, maar hij kon ook rechtop staan. Deze penning voelde zeer plezierig aan, mede door het volume van de vilten bultjes net onder de opening, die de overwonnen hobbels aan weerszijden symboliseren. Er is genoeg plaats over op de bruine buitenste randen voor het opborduren van tekst. Het is heerlijk voelen met je vingers door de gaten en het naar weerszijden keren van de viltstof gaat, ondanks de dikte van het vilt bij dit model, heel soepel.

Met zwarte dopjes als voorlopers van de vilten bultjes

*Eindresultaat in de
hand*

Vlamings' persoonlijke artistieke voorkeur blijft de penning met de wapperende haren, hoewel het eindontwerp, gezien het beoogde doel, in dezelfde mate haar instemming heeft.

Toekomst

Deze penningontwerpen betekenen voor de penningkunst meer dan alleen de aantrekkelijkheid van het werk van Miek Vlamings. Haar bijzondere aanpak is voor penningen baanbrekend, juist vanwege het gebruikte materiaal. Tekenmale wordt er in penningkringen

min of meer schertsend gezegd dat het wachten is op de eerste gebreide penning (bijvoorbeeld Jan Willem Messer in *De Beeldenaar* 2009-3). De penningen van Vlamings in vilt brengen hopelijk de tegenstanders van textielpenningen in verwarring, op zo een wijze dat er beter over het verschijnsel penning als 'toegepaste kunst' wordt nagedacht. Nu de eerste vilten penning een feit is, kan naar mijn mening de gebreide penning volgen. ■

Lucie Nijland is beeldhouwster, penningmaakster en lid van de redactie van *De Beeldenaar*.

(advertentie)

Op elk gewenst moment in onze voorraad penningen kijken?

Dat kan op: www.mevius.nl

Keuze uit ruim duizend stuks vanaf de 16e tot en met de 21e eeuw.

Ook numismatische literatuur kunt u op onze website vinden.

Mevius Numisbooks International B.V.

Oosteinde 97, 7671 AT Vriezenveen

Tel. 0546 561 322, Fax 0546 561 352, E-mail: info@mevius.nl

Bezoek aan ons kantoor alleen op afspraak.